

бізнесу, не спроможних скористатися навіть сприятливою на той час політичною кон'юнктурою, щоб закріпитися в лівійській економічній системі та вийти на ринки інших країн Африканського континенту.

Лівія Муаммара Аль-Каддафі – в минулому. Чи дійде Україна адекватних висновків з подібного минулого? Питання, мабуть, риторичне. Чи вдасться Україні відновити довіру і доброзичливість у новій лівійській владі, по-новому налагодити двосторонні взаємовигідні партнерські зв'язки – покаже час і результати революційних змін, які ще тривають в революційній Лівії.

Література

1. Йошка Фішер. Нові проблеми нового Близького Сходу // День. 11.12.2012. – С. 9.
2. Йошка Фішер. Перевірка арабської революції реальністю. Розпад Сирії може ще більше балканізувати Близький Схід // День. 5.03.2013. – С. 9.
3. Кравченко В. Лівійська пілюля. // Дзеркало тижня. 4.12.2010. – № 49. – С. 7.
4. Фитуни Л.Л., Солодовников В.Г. Навстречу «араб ской зиме». Формирующиеся политические и экономические тренды в странах Северной Африки // Азия и Африка сегодня. – 2012, № 6, С. 2–9.
5. Самокиш І. Дамаск змінює риторику // День. 28.02.2013. – С. 3.
6. Слісаренко І. Чи уникне Ліван «арабського пекла»? // День. 22.05.2012. – С. 8.
7. Мельянцев В.А. Арабские страны: кризис модели развития // Азия и Африка сегодня. 2012. № 5. – С. 17–21

*А. В. Шафранський,
аспірант Інституту світової
економіки і міжнародних відносин
НАН України*

ВИКЛИКИ НА ШЛЯХУ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ПІВДЕННО-СХІДНОГО РЕГІОНУ АЗІЇ В УМОВАХ ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ ГЛОБАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

У статті характеризуються особливості функціонування валютних систем під впливом деструктивних чинників, які призводять до трансформаційних процесів у валютно-фінансовій та валютно-курсовій політиці, а також у сфері інституційної політики. У результаті дослідження виявлено виклики та загрози на шляху інтенсифікації інтеграційних процесів Південно-Східного регіону Азії в умовах подолання наслідків глобальної фінансової кризи. Відповідно до цього дано рекомендації щодо уникнення деструктивних чинників функціонування валютних систем країн АСЕАН.

Ключові слова: валютний курс, валютна система, валютна політика, трансформація валютної системи, валовий внутрішній продукт, платіжний баланс, інфляція, девальвація, ревальвація, криза, економічна рецесія, економічна депресія

В сучасних умовах розвитку світогосподарських зв'язків, які характеризуються посиленням взаємозв'язків між державами, розмиттям національних кордонів, створенням спільних ринків товарів і послуг, уніфікації правил та об'єднання фінансових ринків, роль держави як окремого актора міжнародних відносин зводиться до мінімуму. Саме глобалізація у всіх її формах прояву призвела до неконтрольовано-спекулятивної мобілізації суб'єктно-об'єктних аспектів міжнародних економічних відносин, що є причиною частих назрівань кризових процесів економічних систем.

У теорії міжнародних економічних відносин сформувалися різні погляди щодо впливу глобалізації на місце і роль держави в системі світогосподарських зв'язків. Окремі

дослідники, такі як В.Г.Гельбрас, В.Варсан, Ч.Хйоп вважають, що глобалізація кладе край національній державі як суверенному гравцеві в міжнародному просторі і як інституту монопольної влади в межах власної країни. Інші, для прикладу М.Хонг, навпаки, вважають, що економічна глобалізація не послабляє ролі національної держави ні всередині країни, ні на міжнародній арені. Треті вперто відстоюють міф про непорушність держави і водночас вважають міфом саму глобалізацію. Очевидно при розгляді даної проблеми слід зважати, по-перше, на суттєві, кардинальні зміни в техніко-економічній основі як розвинених, так і багатьох країн розвитку, що «втягують їх у постіндустріальну стадію зростання, і, по-друге, незаперечність глобалізації як об'єктивної реальності (об'єктивно реального чинника впливу)». І перший, і другий чинники справляють величезний вплив як на постіндустріальну модель суспільства, так і на форми й методи державного втручання в становлення такої моделі.

Сучасна глобальна фінансова криза дала багатьом економістам основу для трактувань неефективності інтеграційних угруповань в умовах посиленних дисбалансів фінансового сектору. Особливо це стосується Європейського союзу, який виявився негнучким та неоперативним в прийнятті економічних рішень. В контексті вищезазначеної інформації значної уваги заслуговують державотворчі процеси країн Південно-Східної Азії, які реалізуються винятково в умовах інтеграційних процесів. Країни АСЕАН є яскравим прикладом єдності ідей, думок, умів та зусиль, що, безумовно, є основою для ефективної протидії будь-яким кризовим процесам валютно-фінансових систем світового масштабу.

У 2003 р. у м. Балі та у 2007 р. у м. Себу міністри закордонних справ країн-членів АСЕАН ухвалили Бачення АСЕАН, у якому планується створити Співдружність АСЕАН до 2015 р. Багато економістів вважають, що в контексті кризових явищ сучасного світового господарства (кризи Європейського валютного союзу, яка ставить під загрозу єдність Європейського союзу; кризи заборгованості США, яка не те що не зменшується, а збільшується; політичної кризи Близького Сходу; волатильності товарних ринків) таке Бачення є нереальним, але історія інтеграційних процесів регіону Південно-Східної Азії свідчить про цілеспрямованість та серйозність намірів керівників країн, а економічний потенціал слугує двигуном для досягнення цілей.

XXI століття для країн АСЕАН є періодом серйозних викликів внутрішньо - та зовнішньо організаційного характеру. Низка питань має бути вирішена перед тим, як будуть досягненні пріоритети Бачення АСЕАН 2015 р.

До основних викликів АСЕАН у XXI ст. слід віднести: [1]

- Напружені відносини між Камбоджею та Таїландом через територіальні претензії на зону храму Preah Vihear, який знаходиться на півночі Камбоджі та північному-сході Таїланду. Багатолітній конфлікт є викликом номер один для політичного форуму АСЕАН, адже формування Безпечної Співдружності АСЕАН виступає наріжним каменем у зовнішній політиці міністрів закордонних справ країн-членів АСЕАН. Створення Інституту розв'язання конфліктів та миру АСЕАН буде варіантом вирішення цієї проблеми;
  - Неузгодженість поведінки країн АСЕАН та Китаю на території Південно-Китайського моря. У 1992 р. АСЕАН розробила Декларацію про поведінку на Південно-Китайському морі, яка була формально схвалена Китаєм у 2002 р. Але станом на сьогоднішній день сторони фактично не дотримуються усіх положень Декларації.
  - Створення безядерної зони Південно-Східної Азії. Для вирішення цього питання була створена Комісія Південно-Східної Азії з питань ядерного роззброєння, завданням якої є об'єднання зусиль найбільших ядерних країн США, Росії та Китаю.
  - Боротьба з контрабандою, яка посилюється при ескалації конфліктів на Близькому Сході. Поки що країни АСЕАН борються з цією проблемою на національному рівні. До міжрегіонального порядку денного справа ще не доходила;
  - Відбудова та розвиток регіональної інфраструктури. Внаслідок частих природних катаклізмів на території Східної Азії першочерговим питанням постає створення Сил швидкого реагування для допомоги ураженим зонам. З цією метою в рамках регіонального форуму АСЕАН створено орган ARF DiRex (ASEAN Regional Forum Disaster Relief Exercise).

Глобальна фінансова криза 2007-2009 рр. наклала негативний відбиток на економіки АСЕАН. Найбільше постраждали такі елементи економіки:

- Поточний та фінансовий рахунки платіжних балансів країн АСЕАН. В період ескалації кризи експортоорієнтовані економіки АСЕАН постраждали від скорочення замовлень Західної Європи та США. Також зменшились трансфертні платежі з-закордону емігрантів, які масово втрачали робочі місця. Загально відомо, що емігранти АСЕАН, в основному, претендують на низькооплачувану малопрофесійну роботу, яка під час кризи є неактуальною;

- Зниження цін на споживчі товари, яке надає ініціативу та економічну можливість виробників створювати робочі місця;

- Зростання безробіття;
- Нестабільні фондові ринки;
- Волатильність обмінних курсів;
- Колапс ринку нерухомості;
- Крах хедж-фондів;
- Банкротство фінансових інститутів та списання активів;
- Скорочення кредитних програм.

Уряди країн-членів отримали черговий сигнал до об'єднання зусиль на регіональному рівні. На даний момент пріоритетами політико-економічних завдань АСЕАН у посткризовий період виступають такі завдання:

- Проведення концепції регіональної торговельної інтеграції;
- Створення регіонального механізму посткризового фінансування економік АСЕАН;
- Програма розвитку фінансового ринку регіону.

Для подолання негативного впливу глобальної фінансової кризи країнам АСЕАН, на нашу думку, слід виробити стратегічну програму по врегулюванню таких питань:

- Провести поступову переорієнтацію експортних виробників на внутрішній попит. Під внутрішнім попитом мається на увазі не лише споживачі національної, а й міжрегіональної економіки АСЕАН. Це допоможе позбутись надмірної торговельної турбулентності, до якої призводить залежність від експортних операцій на Захід;

- Розвивати міжрегіональну торгівлю з третіми країнами. Законодавчою базою слугують договори про зону вільної торгівлі AFTA (ASEAN Free Trade Agreement) та ACFTA (ASEAN-China Free Trade Agreement). ACFTA набрав чинності 20 липня 2005 р., а повного виконання - лише у 2010 р. Цей договір передбачає заміну нетарифних методів регулювання торгівлі на тарифні, зниження тарифів та ін. Торговельна "дружба" з Китаєм дає низку переваг країнам АСЕАН:

- ✓ Отримання надзвичайно великих товарних потоків від Китаю;
- ✓ Швидкий доступ до дешевої сировини;
- ✓ Посилення індустріалізації та урбанізації АСЕАН, як наслідок бажання встигати за "космічним" темпом виробничих процесів Китаю;

- ✓ Зростання купівельної спроможності регіону в контексті збільшення робочих місць та дешевих китайських товарів;

Звісно без недоліків у взаємовідносинах з Китаєм не обійтись. Каменем спотикання виступає експортоорієнтована стратегія розвитку Китаю, яка опирається на недооцінений юань (за оцінками Голдштейна і Ларді юань недооцінений на 20-25%) [2]. Політика протекціонізму Китаю не дозволяє країнам АСЕАН на рівних співпрацювати.

На нашу думку, АСЕАН слід взяти під озброєння торговельні відносини з Індією, ще одного представника групи БРІК, який за динамікою економічних процесів нагадує Китай. Створення AIFTA (ASEAN-India Free Trade Agreement) може слугувати відмінним аналогом ACFTA.

- Підтримка внутрішнього попиту шляхом податкового стимулювання;

- Введення програм медичного забезпечення та соціального страхування, що допоможе зменшити рівень заощаджень домогосподарств на випадок економічних негараздів. В даному завданні важливим є створення надійних страхових та пенсійних фондів, які зможуть підтримувати у довгостроковому періоді фінансову спроможність;

- Заміна політики високих процентних ставок на врівноважені низькі. Завищені процентні ставки, у порівнянні з ставками Заходу, призводили до перетоку капіталів у зону АСЕАН. А це нагрівало економіки до стану, свідками якого ми були у 2008 р. Низькі

міжнародні ставки зменшували вартість запозичень для компаній та банків АСЕАН, що і слугувало для зростання попиту на фінансові активи закордоном.

У посткризовий період трансформаційна валютно-фінансова політика АСЕАН характеризується реалізацією програм профілактики фінансового сектору від наслідків проведення антикризової політики 1997-1998 рр. Як відомо з попередніх розділів, у 1998 р. МВФ, в контексті антикризового регулювання, рекомендував кільком країнам АСЕАН та Південній Кореї перевести свої валютні курси у стан вільного плавання, що і призвело до значної волатильності валют та їхньої 40-80% девальвації (див. таблицю 3.2.1).

Таблиця 1

Зміна обмінних курсів східноазійських країн 1997-1998 рр.

Назва валюти	Обмінний курс (за 1 долар США)		Зміна
	Червень 1997	Липень 1998	
Тайський бат	24,5	41	- 40,2%
Індонезійська рупія	2380	14150	- 83,2%
Філіппінське песо	26,3	42	- 37,4%
Малайзійський рінгіт	2,5	4,1	- 39,0%
Південно-Корейська уона	850	1290	- 34,1%

Джерело: укладено автором на основі Cheetham R. Asia Crisis: Paper presented at conference, U.S.-ASEAN-Japan policy Dialogue. / R.Cheetham // Washington, D.C.: School of Advanced International Studies of Johns Hopkins University. – 1998..

Нині на порядку денному в економічній політиці АСЕАН стоять такі завдання:

- боротьба з економічним перегрівом регіону, як наслідку завищених процентних ставок;
- розробка нової програми регулювання грошової маси (див. додаток Б), яка б відповідала сучасній валютно-фінансовій політиці, яка орієнтується на цінову стабільність;
- уникнення надмірної волатильності національних валют та фінансових інструментів, що допоможе зменшити валютні ризики компаній на міжнародних ринках кредитів;
- наповнення валютних резервів, які були розтрачені при врегулюванні двох криз (з 1997 р. по 2009 р.) (див. додаток В);
- розробка механізму балансування фінансового сектору, який відверне можливість спекулятивних атак. Проблема валютно-фінансових систем АСЕАН полягає в інституціональній незрілості регіону. Фінансові інститути, як нам показує приклад США та ЄС, слугують свого роду буфером між національним та міжнародним сегментом, який згладжує короткострокові дисбаланси та стримує неконтрольовані потоки капіталів. В Південно-Східній Азії немає достатньо зрілих фондів, які б могли стати посередниками у міжнародних валютно-фінансових відносинах та швидко акумулювати заощадження домашніх господарств.

Відмітною рисою сучасної посткризової валютно-фінансової політики країн АСЕАН в контексті поставлених вище завдань є **трансформація політики вільного плавання валют до політики таргетування інфляції**. В сучасній монетарній політиці уряди АСЕАН дотримуються виваженої фіскальної політики та виваженої кредитної програми. Без надмірних державних витрат не обійтись, тому політика гнучких обмінних курсів є на даний момент найдоречнішою, адже це зменшить витратне навантаження на державний бюджет. Причиною такої трансформації, на нашу думку, є фактичне недотримання усіх принципів вільного плавання валют. Експерти МВФ знали, що першою проблемою урядів країн в період кризи виступає скорочення валютних резервів, яке грозить дефолтом. Валютні резерви, в умовах фіксованих обмінних курсів, швидко спускаються на інтервенції, а вільне плавання дозволить зберегти резерви країн, і таким чином уникнути краху національної економіки.

Ще однією особливістю сучасної посткризової політики АСЕАН **створення міжрегіонального резервного фонду** для забезпечення фінансових потреб, особливо під час кризи. На нашу думку, для всієї Східної Азії Чанг Майська ініціатива (СМІ) та програма розширення Чанг Майської ініціативи (СМІМ) виступають аналогом Міжнародного

валютного фонду, популярність якого на теренах всієї Східної Азії постраждала після фінансової кризи 1997-1998 рр. Нагадаємо, що механізм СМІ складається з мережі двосторонніх договорів, і на 2010 р. загальний об'єм резервів по СМІМ становив \$120 млрд.[5]

Чанг Майська ініціатива виявила ще одну вагому особливість сучасної економічної політики країн АСЕАН, яка вирізняє Південно-Східний регіон Азії від подібних аналогів в світі – *передання ключових аспектів національної влади країн-членів у міжрегіональний управлінський апарат АСЕАН*. Так, станом на 16 жовтня 2009 р. договірна база Ініціативи нараховувала 16 угод загальною вартістю \$90 млрд., що є надзвичайно великою сумою як для Східної Азії загалом, так і Південно-Східної Азії зокрема.

На інституціональному рівні слід відмітити *незрілість фінансових установ*, та їхню другорядність у вирішенні поточних завдань фінансового ринку. Ключовою ланкою фінансової системи країн АСЕАН нині виступає банківська система. Її функціональність зводиться, в основному, до депозитних та кредитних операцій на ринку, на ринках облігацій вона обмежена. Щодо небанківських фінансових інститутів, то тут помітним є зростання їхніх активів, але про зростання регулюючого впливу не варто вести мови. Основними видами небанківських установ, популярних в країнах АСЕАН є: страхові компанії, пенсійні та спільні фонди. Недоліком страхових та пенсійних фондів є їхня мала ніша на ринку, яка орієнтується лише на певну категорію людей (військовослужбовці та посадові особи).

На інституціональному рівні помітною є поступова корпоратизація держустанов. З'являються приватні комерційні банки хоч і з обмеженою, але своєю долею ринку. Основним монополістом на ринку депозитів все ще є держава. Так, в Індонезії ринок депозитів домогосподарств ретельно охороняється на державному рівні.

Ринки фінансових інструментів АСЕАН характеризуються, по суті, *відсутністю ринку капіталів*. Найбільшою популярністю користуються державні облігації США, рівень доходності по яких наближується до нуля. А це не сприяє розвитку міжрегіонального фінансового сегменту АСЕАН. В контексті цього аспекту дуже важливим, на нашу думку, є реалізація Ініціативи розвитку ринків облігацій Азії – АВМІ (Asian Bond Markets Initiative), що була ухвалена міністрами фінансів АСЕАН+3 7 серпня 2003 р. у Манілі, метою якої є спрощення доступу до фінансових ринків, збільшення емітентів, накопичення ліквідності на ринках облігацій, створення сприятливого інвестиційного клімату для використання внутрішніх заощаджень. Реалізація Ініціативи дозволить застосовувати нові боргові інструменти на території АСЕАН, визначить та врегулює процедуру фінансових розрахунків, введе нові стандарти у ринкові взаємовідносини та сприяє гармонізації інструментів регулювання міжнаціональних трансакцій. На сьогоднішній день процес втілення в життя АВМІ відбувається повільно, тому що створення ефективного ринку вимагає модернізації на законодавчому та судовому рівні. Не винятком також є і національні системи розрахунків країн, які відіграють основну роль при вирішенні проблем асиметричності ринків. Під реформування попали також стандарти укладання ділових угод, нормативне регулювання захисту прав власності та кредитних відносин.

Трансформація пріоритетів валютно-фінансової політики країн АСЕАН з 1997 р. по 2012 р.

Макроекономічне зростання більшості країн Південно-Східної Азії неодноразово освітлювалось в працях економістів, які приділяли увагу обмінному курсу і визначали його пріоритетну роль у зростанні валового випуску. В докризовий період (1997р.) Філіппінський уряд дотримувався гнучкого обмінного курсу, в той час як Індонезія, Малайзія, Сінгапур надавали перевагу керованому плаванню валюти в межах валютного коридору. [4] Таїланд вдавався до прив'язки свого бата до валютного кошика, а Малайзія - до долара США.

З настанням 1998 р., так званого періоду трансформації валютних систем країн АСЕАН, розгорілись дебати стосовно доцільності застосування в монетарній політиці того чи іншого інструменту. Так, Фішер (2001) та Рогофф (2004) пропонували режим гнучких обмінних курсів для тих країн, що знаходились у стані розвитку. Цю думку не підтримували Маккінон (2000), який заявляв про виключну ефективність лише фіксованих обмінних курсів та Штігліц (2001) з

твердженням, що вільне плавання валют може вдарити по експорту та сповільнити економічне зростання. В кризових та посткризових умовах лише валютна прив'язка може забезпечити стабільність. [4]

Традиційний погляд на обмінні курси вбачає в фіксованому валютному курсі засіб уникнення валютної волатильності, який є надійною опорою для грошово-кредитної політики. Режим гнучкого обмінного курсу, з іншої сторони, може надати більше незалежності при проведенні монетарної політики. Так, при валютній прив'язці процентні ставки країни змінюються в такому співвідношенні, як і ставки країни, до якої прив'язується валюта. А при гнучкому валютному курсі монетарна влада має більше простору для регулювання, що дозволить забезпечити відповідний фінансовий клімат.

На нашу думку, враховуючи ретроспективний аспект формування валютних систем країн АСЕАН, а також основних чинників розгортання фінансової кризи як 1997 р., так і 2007 р., для країн Південно-Східної Азії найефективнішим режимом є фіксований обмінний курс. Історично так складається, що на міжнародних валютних ринках панує думка про те, що валютні торговельні площадки країн Південно-Східної Азії є уразливими до зовнішніх шоків. Цьому регіону дали навіть ім'я - "Чорна кішка", адже ніколи не знаєш, як ринок поведеться. Тому, для забезпечення стабільного розвитку економіки і, в подальшому, уникнення спекулятивних атак інвесторів, необхідно створити ауру надійності та контролю, чому допоможе фіксований обмінний курс.

Індонезія

Центральний банк Індонезії (Bank Indonesia - BI) завжди досягав балансу фінансового ринку через стабільність національної валюти рупії. Ще до кризи 1997 р. BI ввів режим повзучої прив'язки до долара США. Але з настанням кризи під сильним девальваційним тиском, приблизно в 80%, стало зрозуміло, що такий режим є неможливий (див. таблицю 3.2.1). Головний валютний регулятор країни усіма силами намагався відновити довіру до рупії і таким чином знизити інфляцію. Основним інструментом грошово-кредитної політики були операції на відкритому ринку – банк продавав свої сертифікати СБІ (Certificates of Bank Indonesia). В 1999 р. був прийнятий закон «Про центральний банк Індонезії», у якому встановлювалась його незалежність і визначався ключовий інструмент валютного регулювання – інфляційне таргетування з чітким визначенням монетарної бази країни. З настанням XXI ст. таргетування інфляції замінили на таргетування процентних ставок (СБІ 30 days rate).

Малайзія

Для центрального банку Малайзії – Bank Negara Malaysia (BNM) – пріоритетною ціллю грошово-кредитної політики є цінова стабільність. Для реалізації цієї цілі банк за об'єкт таргетування обрав грошові агрегати. Така політика успішно застосовувалась до 1990-их років. Секрет успіху центробанку Малайзії полягав у тому, що широкій публіці не доносились основні пріоритети валютного регулювання, таргетування грошової бази визначалось правилами внутрішнього розпорядку банку. Щоденно банк регулював ліквідність на ринку грошей. І так було до кризи 1997 р. В контексті антикризової програми 1997 р. центробанк Малайзії обирає за об'єкт таргетування процентні ставки, що дозволило ефективніше регулювати потоки капіталів в країні. Для цього він використовував 3-х місячну міжбанківську процентну ставку (the 3-month interbank rate). Для валютних курсів було обрано кероване плавання в межах валютного коридору. Але в кінці 1998 р. обмінний курс рінгіта знову перейшов до прив'язки. Вільне плавання було відновлене аж в липні 2005 р.

Філіппіни

Першочерговою метою валютної політики центробанку Філіппін є підтримка цінової стабільності в контексті зростання економіки. Свою незалежність банк здобув в 1986 р., в січні 2002 р. прийняв політику таргетування інфляції за основу своєї діяльності. Оперативною ціллю виступав грошовий агрегат М3. Для національної грошової одиниці було обрано вільне плавання. Але з плином часу, під тиском нових умов розвитку фінансового ринку центральний банк Індонезії обрав для таргетування процентні ставки.

Сінгапур

Пріоритетним завданнями монетарної влади Сінгапуру є забезпечення цінової стабільності, низької інфляції та створення сприятливого клімату для зростання ВВП. Основна увага приділялась врегулюванню обмінного курсу країни, аніж грошовій масі в

обігу чи процентним ставкам. Ще з 1981 р. сінгапурський долар був неявно прив'язаний до валют основних торговельних партнерів Сінгапуру. Очевидним залишався факт, що коливання національної валюти відбувалось в межах певного коридору і центральний банк Сінгапуру виходив на ринок лише під інфляційним тиском, щоб обмежити значні валютні коливання. Багато економістів вважають такий об'єкт таргетування ідеальним для підтримки цінової стабільності Сінгапуру, що пояснюється позицією малої відкритої економіки. Висока ступінь фінансової відкритості та чутливості капітальних потоків диференціалу процентних ставок робить, по суті, неефективним монетарне регулювання грошової маси за допомогою облікових ставок. Єдине, над чим потрібно працювати Сінгапурському банку, так це довіра до сінгапурського долара, яка не змусить довго чекати на притоки іноземного капіталу.

Таїланд

Політика Таїланду на характеризувалась чіткою визначеністю стосовно цілей монетарної політики. Для таїландців закономірною вважається відсутність чітко сформульованої монетарної цілі, окрім узагальненої мети – підтримки стабільного економічного розвитку будь-якими інструментами в залежності від ситуації на ринку. Під час кризи 1997 р. в умовах сильної волатильності валютних курсів країн Південно-Східної Азії Банк Таїланду дотримувался прив'язки обмінного курсу таїландського бата до долара США. Паралельно з таргетуванням обмінного курсу центробанк здійснював операції на відкритому ринку для регулювання ліквідності в країні. Однак з 2000 р. банк перейшов до таргетування рівня цін в країні. В сучасних умовах розвитку валютної системи Таїланду монетарна політика країни все більше орієнтується на регулювання процентних ставок – 14-и денну ставку викупу (the 14-day repurchase rate), впливаючи на короткостроковий ринок грошей.

Отже, проблема функціонування валютно-фінансових систем АСЕАН на сучасному етапі розвитку полягає в інституціональній незрілості регіону. Фінансові інститути, як нам показує приклад США та ЄС, слугують свого роду буфером між національним та міжнародним сегментом, який згладжує короткострокові дисбаланси та стримує неконтрольовані потоки капіталів. В Південно-Східній Азії немає достатньо зрілих фондів, які б могли стати посередниками у міжнародних валютно-фінансових відносинах та швидко акумулювати заощадження домашніх господарств.

Література

1. Susilo Bambang Yudhoyono. Let us make ASEAN matter to our people [Електронний ресурс] // Nusa Dua. – 2011. – Режим доступу: <http://www.thejakartapost.com/news/2011/07/20/let-us-make-asean-matter-our-people.html> (20.07.2011)
2. Anwar Nasution. Closer economic integration in ASEAN and beyond [Електронний ресурс] // Yogyakarta. – 2011. – Режим доступу: <http://www.thejakartapost.com/news/2011/07/12/part-1-2-closer-economic-integration-asean-and-beyond.html> (12.07.2011)
3. Cheetham R. Asia Crisis: Paper presented at conference, U.S.-ASEAN-Japan policy Dialogue. / R.Cheetham // Washington, D.C.: School of Advanced International Studies of Johns Hopkins University. – 1998.
4. Rashid A., Ling J. Fundamentals and Exchange Rates: Evidence from ASEAN-5 / A.Rashid, J.Ling // Islamabad: Munich Personal RePEc Archive, International Institute of Islamic Economics (IIE), International Islamic University. – 2011.
5. MPRA Paper No. 2245125 [Електронний ресурс] // Muenchen. – 2009. – Режим доступу: <http://mpa.ub.uni-muenchen.de/22451/>

В статъе характеризуются особенности функционирования валютных систем под воздействием деструктивных факторов, которые приводят к трансформационным процессам в валютно-финансовой и валютно-курсовой политике, а также в сфере институциональной политики. В результате исследования выявлены вызовы и угрозы на пути интенсификации интеграционных процессов Юго-восточного региона Азии в условиях преодоления последствий глобального финансового кризиса. В соответствии с этим даны

рекомендации относительно избежания деструктивных факторов функционирования валютных систем стран АСЕАН.

Ключевые слова: валютный курс, валютная система, валютная политика, трансформация валютной системы, валовой внутренний продукт, платежный баланс, инфляция, девальвация, ревальвация, кризис, экономическая рецессия, экономическая депрессия

This article characterizes the peculiarities of monetary systems functioning under the impact of destructive factors, which provokes the transformational processes of the monetary and exchange policies, and also in the sphere of institutional policy. In result of research there were discovered challenges and threats on the way of intensification of integration in South East Asia in conditions of overcoming of consequences of the global financial crisis. Due to this the author recommends own directions to avoid destructive factors of monetary systems functioning in ASEAN.

Key words: exchange rate, monetary system, monetary policy, transformation of monetary system, gross domestic product, balance of payment, inflation, deflation, disinflation, devaluation, revaluation, crisis, economic recession, economic depression.

УДК 331.108

Акчуріна Ю.М.

к.е.н., доцент,

Класичний приватний університет м.Запоріжжя

Білюк А.В.

к.н.держ.упр.,

Київський інститут бізнесу і технологій

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ СТАБІЛІЗАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У статті досліджено основні проблеми стабілізації персоналу промислових підприємств у сучасних умовах господарювання.

Постановка проблеми. Кризові ситуації на промислових підприємствах спричиняють плинність персоналу й негативно впливають на ефективність діяльності підприємств. Виникає потреба дослідження основних проблем в сучасних умовах нестабільності вітчизняної економіки з метою підвищення ефективності управління промисловими підприємствами.

Забезпечення стабільності праці є важливим завданням роботи з управління персоналом сучасного промислового підприємства. Стабільність праці є узагальнюючим показником ефективності праці, що характеризує сталість кадрового складу.

Питання управління персоналом активно досліджувалися в працях учених і фахівців України і ближнього зарубіжжя: О.А. Амоші, Н.В. Анішиної, А.Г. Антип'єва, А.В. Базилюка, Н.Д. Лук'яненко, В.В. Новікова, Б.Є. Надточія, Ю.І. Павленка, В.Д. Роїка, М.Н. Руткевича, Л.Л. Старіченко, В.Г. Шульги, Е.В. Шаповалової та ін.

Метою роботи є дослідження проблем стабілізації персоналу на промислових підприємствах у сучасних умовах.

На сучасних підприємствах в умовах посткризового стану економіки в цілому і кризи окремих галузей основною проблемою є висока плинність кадрів, тому завдання підвищення ефективності формування стабільного трудового колективу визначають необхідність подальшої поглибленої теоретичної й практичної розробки проблем зменшення плинності кадрів й впровадження зарубіжного досвіду стабілізації кадрового складу промислових підприємств.